

Winkels buitengebied: Waarom op zondag open?

Een onderzoek naar de behoefte aan koopzondagen (bij de winkeliers) in het buitengebied van Horst
aan de Maas

SP Horst aan de Maas

januari 2012

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
Inleiding	4
Onderzoeksresultaten	7
- Antwoorden op de enquêtevragen	7
- Opmerkingen naar aanleiding van de enquête	9
- Vóór- en tegenargumenten	10
- Evaluatie koopzondagen 2011	11
- Interchalet	12
Conclusies en aanbevelingen	14
Afsluitend	16
Bijlage: de enquêtevragen	17

VOORWOORD

Vijfendertig voornamelijk zelfstandige ondernemers uit Horst-centrum kwamen maandagavond 31 januari 2011 naar de door de SP Horst aan de Maas georganiseerde informatiebijeenkomst over het kleinbedrijf. Zij luisterden naar Sharon Gesthuizen (SP Tweede Kamerlid), Jan Nabben (Centrummanagement), Thijs Coppus (SP-fractie Provinciale Staten) en Riky Schut (Wergroep Landbouw en Inkomen). De aanleiding voor de bijeenkomst was de discussie in de gemeenteraad van Horst aan de

Maas over het op zondag open houden van de winkels in Horst-centrum. Op de bijeenkomst werd duidelijk dat veel winkeliers geen voorstander waren van het uitbreiden van het aantal koopzondagen, zij waren eerder voor het verminderen van het aantal koopzondagen. De meerderheid dacht daarbij aan zo'n vier tot vijf koopzondagen per jaar.

Begin 2011 stelde de gemeenteraad de nieuwe verordening winkeltijden voor Horst aan de Maas vast. Hierin is geregeld dat een aantal winkels in het buitengebied 52 zondagen per jaar open mogen. Daarmee ontstond een ongelijke situatie tussen enkele "grote" winkeliers en vele kleine ondernemers in de centra van de dorpen. De SP-fractie stelde dat misbruik gemaakt werd van de mogelijkheid om de toeristische status toe te kennen.

VENRAY - De winkeliers in het Venrayse winkelcentrum maken geen gebruik van de mogelijkheid om extra koopzondagen te houden. Alleen de supermarkt in het winkelgebied opent wel elke zondag haar deuren.

De discussies die in Horst aan de Maas plaats vinden, zijn in Nederland geen uitzonderring. Ook in de buurgemeenten van Horst aan de Maas - Venray en Venlo (zoals blijkt uit de twee afgebeelde knipsel uit Dagblad de Limburger) - speelde en

speelt die discussie. En in de landelijke politiek komt het thema regelmatig aan de orde. In maart 2010 presenteerde Sharon Gesthuizen (SP), haar plan Hart voor de Zaak. In dit plan werd onder andere aandacht besteed aan de vermeende noodzaak van koopzondagen. Maar het plan van Gesthuizen was veel breder. Het bevatte tientallen voorstellen om ruimte en steun te geven aan honderdduizenden kleinwinkelbedrijven.

De stichting concludeert dat die toeristische status vaak ten onrechte wordt gebruikt.

Voor Venlo geldt dat dus niet. „En dat komt met name door Arcen, het dorp dat sinds de gemeentelijke herindeling van 2010 bij Venlo hoort. Het dorp zorgt er met zijn campings, vakantieparken en toeristische attracties voor dat de gemeente recht heeft op die toeristische status. Dat en het feit dat er dus uitgebreid onderzoek heeft plaatsgevonden, maakt dat we in feite geen zaak hebben”, zegt De Geus.

De SP stelt voor de positie van kleine zelfstandigen te verbeteren. Volgens de SP is meer aandacht voor kleine bedrijven hard nodig.

Zo'n 95 procent van het bedrijfsleven in Nederland is klein. Vooral in crisistijd blijkt dat hun positie in de markt kwetsbaar is en dat meer steun nodig is.

Sharon Gesthuizen ging op de informatiebijeenkomst van 31 januari 2011 ook in op de discussie over de koopzondagen. Zij stelde dat de grotere winkelbedrijven de iets minder grote weg concurreren, die op hun beurt de kleinere weg concurreren en straks heb je nog alleen maar de heel grote... Want plaatselijk kun je er weinig tegen doen, zeker als een college van B&W (en/of een gemeenteraad) daar zelf niet echt in wil sturen en alles aan de markt over laat (en met de handen omhoog gaat zitten onder het motto "wij kunnen er ook niets aan doen"). Je kunt altijd wijzen naar anderen, die het wel doen en dan jou dwingen het ook te doen. Je zou ook samen – bijvoorbeeld via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten – kunnen zeggen, dat op deze manier gemeenten onderling met elkaar concurreren, met als verliezers de eigen middenstand. Je zou verwachten dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten dan ook duidelijker stelling zou nemen tegen de uitbreiding van koopzondagen en zou pleiten voor een voor elke gemeente geldende (beperkende) maatregel. Volgens Sharon Gesthuizen is er sprake van een tegenstelling tussen belangen van "groot" en "klein".

Toen de discussie in Horst aan de Maas losbarstte, startte het centrummanagement een onderzoek onder de winkeliers¹. En ook de SP besloot een onderzoek te starten naar de mening van de winkeliers in Horst-centrum, om op basis van informatie uit de eerste hand te komen tot een standpuntbepaling ten behoeve van de besluitvorming in de gemeenteraad.

De SP Horst aan de Maas heeft nu een tweede onderzoek gedaan. Bijna een jaar na het besluit in de raad de winkels in het buitengebied de mogelijkheid te bieden elke zondag de winkel open te hebben, wilde de SP weten, wat de ervaringen van de winkeliers met deze "vrijheid" zijn. Het voor u liggende rapport is het resultaat van dat onderzoek.

De SP hoopt met dit rapport een bijdrage te leveren aan de evaluatie van het beleid door de gemeenteraad. In ieder geval willen we op deze plaats gebruik maken van de gelegenheid om alle winkeliers in het buitengebied, die we bezocht hebben, te bedanken voor hun deelname/reactie op ons initiatief.

Paul Geurts (voorzitter SP Horst aan de Maas)

---

¹ Onder "winkeliers" wordt in dit rapport bedoeld op zowel de eigenaar, franchisenemer als bedrijfsleider. Daar waar nodig wordt in het rapport onderscheid gemaakt tussen de verschillende categorieën binnen de groep.

INLEIDING

Begin 2011 heeft de SP Horst aan de Maas gerapporteerd over haar onderzoek naar de mening van winkeliers in Horst-centrum met betrekking tot de koopzondagen. Een gemeente mag winkels toestaan elke zondag open te zijn als ze vindt dat dit nodig is voor de toeristen. De richtlijnen om voor

deze toeristische status in aanmerking te komen, werden onlangs aangescherpt. Wethouder Leon Litjens denkt – zo meldt De Limburger in een artikel van 10 december 2010 - dat Horst aan de Maas aanspraak kan maken op die toeristische status, omdat het volgens hem de gemeente is met de meeste toeristische overnachtingen in Limburg. Het betreft hier de zogenaamde toerismebepaling. Deze toerismebepaling wordt – zoals ook in Horst

aan de Maas blijkt -te pas en te onpas gehanteerd. In Horst aan de Maas is het hele buitengebied van Horst aan de Maas “toeristisch” volgens Litjens, “vanwege de toeristische overnachtingen”. Ook al weet elke inwoner van Horst aan de Maas dat dat grote onzin is. Veel mensen geven aan de stellige indruk te hebben dat het buitengebied toeristisch verklaren vooral bedoeld is om enkele bedrijven te gerieven.

De SP is voor beperking van het aantal koopzondagen tot 12 per jaar. In gebieden die van zichzelf een toeristische aantrekkingskracht hebben kunnen extra koopzondagen worden toegestaan. De SP wil het aantal koopzondagen beperkt houden omdat het voor werknemers en kleine zelfstandigen belangrijk is dat er een gezamenlijke dag is waarop de winkels in meerderheid gesloten zijn. In het rapport naar aanleiding van het onderzoek in Horst-centrum – vorig jaar werd gesteld dat extra koopzondagen de grootwinkelbedrijven bevoordelen ten opzichte van de kleine middenstand.

Voor de kleine middenstand leidt extra koopzondagen nauwelijks tot meer omzet, maar winkeliers moet wel vaker in hun winkel staan om hetzelfde te verdienen. Uitbreiding van koopzondagen gaat dan ook ten koste van het MKB. Daarnaast zien veel werknemers zich gedwongen om op zondag te werken. Uit onderzoek van de vakbond blijkt dat velen dat tegen hun zin doen. Ook is het belangrijk dat er een gemeenschappelijke dag is waarop verenigingsactiviteiten georganiseerd kunnen worden en mensen activiteiten kunnen ondernemen met familie en vrienden. De SP vindt het belangrijk dat zo veel mogelijk mensen daar aan mee kunnen doen. In Nederland is de meest aangewezen dag hiervoor de zondag omdat dit een dag is waarop de meeste mensen vrij zijn, overheidsdiensten veelal gesloten zijn en ook scholen en universiteiten dicht zijn.

Nu de winkels in het buitengebied bijna een jaar de mogelijkheid hebben, hun winkels op alle zondagen in het jaar open te stellen voor het winkelende publiek is de SP benieuwd of de opvattingen die hiervoor vermeld staan, overeen komen met de praktijk in Horst aan de Maas, toegespitst op de winkeliers in het buitengebied. Ook nu is – net als bij het onderzoek in Horst-centrum – onderzocht of de winkeliers voor- of tegenstanders zijn van (de uitbreiding van het aantal) koopzondagen en welke argumenten de voor- en tegenstanders daarbij hanteren. Deze keer is ook een onderzoek verricht onder het personeel van de grootste “winkel” in het buitengebied van Horst aan de Maas, Interchalet. Wij zijn Interchalet erkentelijk dat ze de SP de mogelijkheid bood haar personeel te interviewen.

De enquête² is voorgelegd aan winkeliers in het buitengebied, uitgaande van een lijst van winkels, die verstrekt is door de gemeente. Op de lijst staan de ondernemers die in aanmerking komen voor 52 zondagen openstelling. De SP constateert dat de lijst niet klopt. Er staan ondernemers op die gestopt zijn en dus geen winkel meer hebben. Verder staat er een supermarkt op, terwijl andere supermarkten er niet op staan. In een van de kernen staat een winkel die gevestigd is in het centrum op de lijst, terwijl andere niet op de lijst staan en ook een winkel in het buitengebied van die kern staat niet op de lijst. Volgens de verordening behoren alle winkels die buiten de aangegeven winkelcentra liggen tot het buitengebied. De aangegeven winkelcentra liggen in Horst, Grubbenvorst en Sevenum. Dus alle winkels in de andere kernen zouden gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om 52 zondagen te openen, uitgezonderd de supermarkten. Het is zaak dat de gemeente checkt of haar gegevens “up-to-date” zijn.

De meeste winkeliers (29) namen overigens deel aan de enquête en ook nu hoorden de enquêteurs dat de winkeliers het een goede zaak vinden dat een in de gemeenteraad vertegenwoordigde politieke partij zélf wil uitzoeken wat de mening is van de belanghebbenden.

dinsdag, 24 januari 2012

WINKELIERS

‘Voldoende koopdagen in Horst’

door onze verslaggever

HORST - Het overgrote deel van de winkeliers in het Horster centrum vindt dat ze voldoende mogelijkheden hebben op zondag open te zijn.

Dat blijkt uit een onderzoek van de gemeente.

Zaken in het buitengebied van Horst mogen sinds 1 januari vorig jaar elke zondag open zijn. Daarbij gaat het vooral om meubelzaken. Winkeliers in het centrum van Horst mogen maximaal twaalf koopzondagen plannen. In de praktijk zijn dat er echter minder. Daarbij geven ze, op een enkeling na, aan geen behoefte te hebben aan méér koopzondagen. Ze zijn geen voorstander van 52 koopzondagen.

Enkele ondernemers in het buitengebied zijn wel 52 zondagen per jaar open. Ze zijn daar tevreden mee, aldus het onderzoek. De rest van de zaken in het buitengebied is aanzienlijk minder vaak open op zondag.

In het hoofdstuk “Onderzoekresultaten” wordt ingegaan op de antwoorden van de winkeliers (tabel 1) en de antwoorden van het personeel van Interchalet (tabel 2). Vervolgens worden de opmerkingen van de winkeliers op de open vragen (“Hoe denkt u over de koopzondagen?” en “Voor- en tegenargumenten”) weergegeven. Daarop aansluitend wordt ingegaan op het onderzoek van de gemeente Horst aan de Maas (in opdracht van B&W), waarover Dagblad de Limburger berichtte (zie artikel hiernaast). Tenslotte wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de bijzondere positie van Interchalet. Het feit dat in vrijwel elk gesprek met de andere ondernemers op zijn minst één keer gerefereerd werd aan dit bedrijf rechtvaardigt deze bijzondere aandacht.

In het volgende hoofdstuk worden aan de hand van de onderzoeksresultaten conclusies getrokken en op basis daarvan aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen zijn in eerste instantie bedoeld voor de fractie van de SP in de gemeenteraad van Horst aan de Maas. In combinatie met de resultaten van het onderzoek van het gemeentebestuur kunnen ook de overige fracties zich een beeld vormen van hoe de “koopzondagen” leven onder de winkeliers in het buitengebied.

Afgesloten wordt met een overweging naar aanleiding van de bevindingen uit het onderzoek, de conclusies en aanbevelingen.

² De enquêtevragen zijn te vinden in de bijlage.

ONDERZOEKSRISULTATEN

Het is bij de vorige enquête onder de winkeliers in Horst-centrum al opgevallen dat de bereidheid van die winkeliers om aan het onderzoek deel te nemen groot is. En nu werd dat beeld opnieuw bevestigd. De onderzoekers trekken daaruit de conclusie dat het van groot belang is dat “de politiek” zelf naar belanghebbenden (in dit geval de winkeliers) stapt, om te komen tot standpuntbepaling.

Antwoorden op de enquêtevragen

Alle antwoorden zijn genoteerd en worden in de navolgende tabellen weergegeven. De nuances die een individuele deelnemer naar voren heeft gebracht, zijn terug te vinden in de opmerkingen, die na de tabellen worden weergegeven. Dat betekent overigens dat de totalen niet altijd uitkomen op 29.

	Ja/voor	%	Nee/tegen	%
Vraag 1: Elke zondag winkel open?	2	7	27	93
Vraag 2: Indien niet elke zondag open, hoeveel dan wel?				
Nooit	10		34	
Tussen de 2 en 10 keer	13		45	
Tussen de 10 en 18 keer	4		14	
Vraag 3: Voor of tegen de regeling?	10	34	17	58
Vraag 4: Wijziging omzet sinds nieuwe winkeltijdenbesluit?	3	10	23	79

Tabel 1: antwoorden van de deelnemende winkeliers aan de enquête

Uit tabel 1 blijkt, dat een zeer grote meerderheid (93%) het afgelopen jaar niet alle koopzondagen open heeft gedaan. Dat wil niet zeggen dat de winkeliers, die hun winkel op zondag niet of niet alle zondagen open doen, per se ook tegen de regeling zijn, die het toelaat dat winkels in het buitengebied alle zondagen van het jaar open mogen zijn. Toch blijkt meer dan de helft (58%) tegen de regeling met betrekking tot de koopzondagen. Dat op zijn beurt wil niet zeggen, dat men tegen koopzondagen is. Bijna twee derde maakt wel gebruik van de mogelijkheid een aantal zondagen per jaar open te hebben (38% heeft de winkel tussen de 2 en 10 keer open op zondag, nog eens 14% heeft de winkel zelfs tussen de 10 en 20 keer open). Veel deelnemers hebben tijdens het afnemen van de enquête aangegeven dat zij alleen de winkel open hebben op de “traditionele” momenten (Pasen, Pinksteren, Hemelvaart, Koninginnedag en Kerst). Het gaat dan om 9 winkels (31%). Een aantal winkeliers openen de winkel één keer per maand (14%) of één keer per twee maanden (7%).

Van de respondenten geeft maar liefst 79% aan dat er geen sprake is van omzetstijging of -daling. Slechts tien procent stelt dat zij wel met een omzetstijging te maken hebben (gehad). Vrijwel alle deelnemers (ook de voorstanders van de regeling) stellen dat er feitelijk een verschuiving plaats vindt van de omzet van door de week naar de zondag. Terwijl wel meer kosten gemaakt worden om de winkel op zondag open te houden. Per saldo betekent dit een achteruitgang in inkomsten.

De grootste winkel in het buitengebied – Interchalet – (waarover verderop meer) bood de enquêteurs de gelegenheid het aanwezige personeel te interviewen over hun ervaringen. In totaal is gesproken met 16 medewerkers. Enkele ondervraagden aarzelden om de enquêteurs te woord te staan, maar besloten toch mee te doen, toen ze begrepen dat de enquêteurs toestemming hadden van de bedrijfsleiding.

Interchalet heeft voor haar personeel een regeling getroffen in verband met de openstellingen op zondag. Die regeling houdt in, dat iedereen minimaal één zondag per maand moet werken (weekendkrachten en stagiaires zijn van deze regeling uitgesloten). Daartegenover staat dat de werknemers de op zondag gewerkte uren door de week dubbel op kunnen nemen (dus 4 uur werken op zondag betekent 8 uur vrij op doordeweekse dagen). Daarbij geldt wel dat de (dubbele) uren, die men door de week op moet nemen, moeten passen in de planning van Interchalet.

	voor	tegen	neutraal	n.v.t.
Vraag 1: Bij aanvang voor of tegen alle zondagen open?	4	5	-	7
Vraag 2: Nu voor of tegen alle zondagen open?	8	4	4	-
Vraag 3: Voor of tegen de regeling?	7	5	4	-

Tabel 2: antwoorden van de aan de enquête deelnemende medewerkers van Interchalet

Tabel 2 maakt duidelijk, dat de werknemers in meerderheid aanvankelijk niet zo'n voorstanders waren van het open stellen van alle zondagen. Opvalt dat vijf medewerkers aangaven dat die vraag op hen niet van toepassing is. Zij waren nog niet werkzaam bij Interchalet bij de start van de regeling. Na bijna een jaar blijken veel personeelsleden geen moeite te hebben met het feit dat Interchalet op alle zondagen open is. Overigens is één van hen wél tegenstander van de door de gemeente getroffen regeling. Dat Interchalet vervolgens gebruik maakt van deze regeling, kan de betreffende deelnemer billijken. Dit resultaat verdient echter nog wel een kanttekening. Verschillende winkeliers die deelnamen aan de enquête meldden dat in het verleden personeel in hun bedrijf ontslag hadden genomen, om bij Interchalet te gaan werken vanwege de gunstiger werktijden, die toen nog golden. Op het moment dat Interchalet elke zondag open ging, zijn ze terug gekomen of hebben ze bij hun oude baas geklaagd over de nieuwe werktijdenregeling. Eén ondernemer verwoordde het als volgt: "Het is zelfs zo dat personeel van grote bedrijven die per se de koopzondagen door wilden drijven in Horst aan de Maas bij ons zijn komen solliciteren en ook zijn komen werken omdat ze verplicht werden om 26 zondagen per jaar te werken waardoor ze eigenlijk een heel stuk van hun sociaal leven moesten inleveren. Deze mensen zijn bij ons in ieder geval erg gemotiveerd en staan onze klanten met raad en daad bij waardoor wij onze omzet behoorlijk hebben verhoogd". Dat voedt het vermoeden dat in de loop van de tijd een verloop van werknemers heeft plaats gevonden. Werknemers die tegenstander waren en/of niet zo blij waren met de regel dat zij minimaal één zondag in de maand moeten werken, hebben ontslag genomen, c.q. zijn elders gaan werken.

Positieve reacties op de nieuwe situatie na invoering van de nieuwe regeling worden vooral ingegeven door de eerder vermelde dubbeling van vrije uren. Een aantal werknemers merkt op dat het winkelend publiek nu meer gespreid komt en dat werkt een stuk rustiger, zo zijn zij van mening. Een ander stelt: "Het is mooi, werken op zondag. Dan is het lekker druk en door de week kun je dan met je familie bezig zijn".

Verschillende werknemers wijzen er op dat het werken op zondag soms wel lastig is, bijvoorbeeld omdat verenigingsverplichtingen niet altijd nagekomen kunnen worden. Maar ook het sociale leven thuis lijdt er iets onder. Daartegenover staat dat een aantal (vrouwelijke) werknemers wijzen op het voordeel dat ze door de dubbeling van de vrije uren door de week allerlei (noodzakelijke) werkzaamheden thuis kunnen verrichten. Een mannelijke medewerker vond het vrij hebben door de week juist weer niet plezierig. Omdat er uit zijn kennissenkring dan niemand vrij heeft en hij zich thuis verveelt.

Eén medewerker stelde dat de keuze om op een of meer zondagen niet helemaal vrij was, zoals gesuggereerd wordt. Sterker: “Er is geen sprake van een geheel eigen keuze. Maar dat ga ik niet in het openbaar zeggen”. Een andere werknemer zegt dat het bedrijf – economisch gezien – wel open móét, maar méér verplichtingen zou er bij hem toe leiden dat hij op zoek zou gaan naar een andere baan. Een uitgesproken voorstander van de regeling stelt “mensen in de horeca en de verpleging kennen dit soort werk (wisseldiensten) al jaren. Dat hoort er gewoon bij. Waar maken we ons dan druk om?”

Opmerkingen naar aanleiding van de enquête

Vooraf de kleinere bedrijven ageren tegen de regeling zoals die door de gemeente getroffen is ten behoeve van het buitengebied. Zij wijzen er op dat de kleine ondernemer zelf in de winkel (voor sommigen “showroom”) moet staan, een extra belasting dus (en dat geldt ook voor het personeel van de grotere zaken, zo zijn verschillende ondernemers van mening). Een tegenstander formuleert het als volgt: “Het is verschrikkelijk. In een groot bedrijf kun je met personeel switchen en is de werkdruk te verdelen. Maar als je maar een paar personeelsleden hebt, is dat niet te doen”. Juist deze tegenstanders benadrukken dat het qua omzet niets toevoegt, er zou slechts sprake zijn van verschuiving van omzet (een vrij algemeen beeld, overigens óók bij veel voorstanders, zo blijkt uit de enquête). Enkele winkeliers wijzen er op dat niet alleen de omzet verschuift, maar ook het koopgedrag van de consumenten verandert. Dat draagt bij aan een soort vicieuze cirkel, waarbij bedrijven hun openstelling verdedigen door te stellen dat “de consument” daar om vraagt, waarna de consument vervolgens de openstelling van de winkels aangrijpt om op andere tijden te gaan winkelen dan voorheen gewoon, enzovoorts. Het zijn niet alleen de voorstanders van de regeling die aanvoeren “dat de wereld verandert en dat je wel moet”. Een ander bespeurt dezelfde verandering, maar trekt de conclusie dat hij niet op zondagen wil werken en hij zijn bedrijf langzaam aan omzet naar een webwinkel. Heel stellig is de winkelier die zegt dat alle zondagen open “je reinste waanzin” is. Het levert volgens hem niets op, hij wil graag terug naar de oude situatie.

Sommige voorstanders van open winkels op zondag stellen dat “alle zondagen open overdreven is”. Zij zijn meer voorstander van een regeling dat er 12 zondagen per jaar (elke maand 1) open zijn. Dat is voldoende. Er zou – zo stelt één van hen – geen verschil moeten zijn in de regeling voor het buitengebied en de winkels in het centrum van de dorpen. Een voorstander vertelt de enquêteurs dat de mogelijkheid om alle zondagen open te hebben, wel handig is. Maar hij maakt er in het geheel geen gebruik van...! De tegenstanders zijn in het algemeen niet voor een totaal verbod van openstelling op zondag: “Een aantal zondagen per jaar is akkoord, maar niet iedere zondag. Maar ideaal zou zijn, als dit landelijk beleid zou zijn”.

Opvallend is dat nogal wat winkeliers aangeven van de gemeente weinig heil te verwachten. Die volgt de grote bedrijven. Eén deelnemer gaat daar uitgebreid op in: “Ik ben tegen! Motivatie: Om de doodeenvoudige reden zijn wij tegen, omdat deze regeling voor een handjevol ondernemers geldt en het besluit genomen is door een aantal gemeenteraadsleden en niet door de ondernemers van Horst aan de Maas zelf. Een dergelijke regeling dient dan voor alle ondernemers van de gemeente Horst aan de Maas te gelden en indien er op een fatsoenlijke manier met alle ondernemers van Horst aan de Maas gedebatteerd was en er op een democratische manier een stemming was geweest en de meerderheid van de ondernemers besluit om iedere zondag de winkels open te houden, dan waren ook wij het met het besluit eens geweest om iedere zondag de winkels open te houden”.

Andere ondernemers zijn de mening toegedaan dat de regeling bedoeld is voor “enkele ondernemers”, waarbij ze geen namen (willen) noemen. Een ondernemer is duidelijk: “Omdat Poels het wil, moeten we als meubelzaak mee, maar we hebben er niet zoveel aan, niet meer omzet, wel meer personeelskosten”. Weer een ander stelt: “Het is een besluit van de gemeenteraad, niet van de ondernemers zelf, die ook niet gehoord zijn”. Een van de ondernemers zegt zich door de petitie van enkele ondernemers (om alle zondagen open te krijgen) gemanipuleerd te voelen. Hij stelt dat hem een handtekening gevraagd werd, waarbij werd gesproken over “minstens twintig open zondagen, zodat er te allen tijde ‘rek’ zou zitten in de mogelijkheden. Nu blijkt dat die petitie is gebruikt om ELKE zondag open te mogen maken”.

De opvatting van deze ondernemers wordt ook in de media min of meer bevestigd. In de krant van 10 december 2010 meldde Dagblad de Limburger dat tuincentra, bouwmarkten, meubel-, keuken- en badkamerzaken, kunstateliers en galeries buiten de winkelkernen in Horst aan de Maas, als het aan de gemeente ligt, voortaan elke zondag mogen opengaan. B&W wil dit doen op verzoek van de ongeveer *vijftien grotere winkels buiten de kernen*.

Het valt op dat verschillende ondernemers stellen dat er gewoon één landelijke regeling moet komen, waarbij de voorkeur uit gaat naar een beperkt aantal zondagen openstelling. Nu biedt de ene gemeente mogelijkheden en dan “moet” de andere gemeente (onder druk van de grotere bedrijven) wel volgen... Een van de ondernemers wijst er op dat in Duitsland wel een landelijke regeling geldt, waarbij uitgegaan wordt van 4 winkelzondagen. Een voorstander van koopzondagen stelt dat het beter zou zijn om als ondernemers samen één zondag per maand te kiezen, waarop je gezamenlijk in Noord-Limburg adverteert en de concurrentie aangaat met andere regio's.

Vóór- en tegenargumenten

Argumenten **vóór** het organiseren van koopzondagen zijn:

- “Ik ben niet open op zondag, maar ik vind dat je de vrijheid moet hebben dat wel te doen”;
- “Koopzondagen horen bij deze tijd, ik vind dat iedereen hier zelf zijn keuze in moet maken.”;
- “Voor ons is de koopzondag een must want de consumenten willen graag op zondag er op uit naar een tuincentrum en wij moeten wel om mee over te kunnen in de regio”;
- “In deze tijd kunnen we als meubelbranche echt niet meer zonder zondagen, de concurrentie is moordend”;
- “Koopzondagen zijn klantvriendelijk voor de mensen die de hele week werken.

De argumenten **tegen** het organiseren van koopzondagen zijn:

- “Koopzondagen leveren geen omzetstijging op, het kost alleen maar geld, tijd en energie, waar weinig inkomsten tegenover staan”;
- “Ik ben in principe tegen, maar als de rest gaat, moeten wij wel mee;
- “Er is door de week genoeg tijd om te winkelen”;
- “Koopzondagen hebben geen toegevoegde waarde”;
- “Wij zijn vijfenvijftig uur open, zonder zondag, dus gemiddeld 18 uur. Is dat niet genoeg”;
- “Het is funest voor het verenigings- en het gezinsleven, de samenleving wordt zo los zand”;
- “Nu levert het misschien wat extra winkelpubliek, maar op den duur werkt het niet, dan is de spanning er van af bij het publiek. Net zoals het niet leuk is elke week carnaval te vieren”;

---- Winkels buitengebied: Waarom op zondag open? ----

- “De koopzondagen moeten afgeschaft worden, mensen kunnen hun geld maar één keer uitgeven”;
- “Eenmanszaken kunnen niet zeven dagen per week open zijn!”

Evaluatie koopzondagen 2011

Het college van B&W van Horst aan de Maas heeft ten behoeve van de evaluatie van de verordening koopzondagen op 15 maart 2011 zelf ook een onderzoek gedaan. De kernboodschap van B&W luidt:

Een rondje langs ondernemers en ondernemersverenigingen levert de volgende conclusies op ten aanzien van het centrum: “Men zoekt elkaar in het centrum op of per branche om gezamenlijk open te gaan en gezamenlijk de koopzondag te promoten. In Horst³ zijn dat voor 2012 zeven gezamenlijke zondagen en in Sevenum is men voornemens twee zondagen gezamenlijk open te gaan. Op

deze afgesproken dagen doen alle ondernemers mee. In Grubbenvorst is het voornemen om in 2012 hierover een gezamenlijk standpunt in te nemen. Daarnaast is het voor ondernemers vrij om nog extra zondagen open te gaan. Soms gaat dat in onderling overleg per branche bijvoorbeeld. In Sevenum is dit samen met Janssen-Noy een aantal modezondagen en soms is het voor een specialistische ondernemer afhankelijk van het seizoen. Zolang het maar niet meer dan 12 zondagen in totaal zijn. Over het algemeen geeft men aan dat 12 koopzondagen meer dan genoeg is. Sommigen geven aan dat ze deelnemen omdat de omgeving open is en zij zich zodoende ook ‘gedwongen’ voelen. Met andere woorden liever helemaal geen koopzondagen. Over het algemeen geven de ondernemers in de centra aan dat ze niet de mogelijkheid willen hebben om 52 koopzondagen open te gaan zoals in Venray het geval is. Het is interessant om de gegevens uit dit onderzoek te leggen naast de bevindingen van de SP van eind 2010, begin 2011, gericht op de winkeliers in het centrum van Horst.

Over het buitengebied – het college van B&W spreekt over “Buitenring” - schrijft B&W dat ook ondernemers die 52 zondagen open zijn, aangeven dat de noodzaak hoog is in verband met de concurrentie landelijk en zelfs met meubelboulevards in België. Het moge duidelijk zijn dat het college hier de mening ventileert van enkele ondernemers, zeker niet van “de ondernemers in het buitengebied”, zoals moge blijken uit het onderzoek van de SP, waarvan de resultaten hiervoor weergegeven zijn. Alleen toegespitst op de meubelzaken kan ds telling van het gemeentebestuur ook niet hard gemaakt worden. Er zijn – zo blijkt uit het onderzoek van de SP - meubelzaken die niet 52 zondagen open gaan. Meubelzaken die blijkbaar toch bestaansrecht hebben. Dat geldt voor Zeth in Grubbenvorst, Vita en Herraets in Horst en Eigen Haard City meubelen in Sevenum.

---

³ Deze koopzondagen zijn in overleg met alle ondernemers van het centrum tot stand gekomen middels een enquête en een bijeenkomst.

Volgens B&W maken ondernemers in de “buitenring” wisselend gebruik van de koopzondagen. Een paar ondernemers zijn alle zondagen open en zijn daar heel tevreden mee. Anderen geven aan momenteel 15 tot 16 zondagen open te zijn. Weer anderen zijn maar 2 zondagen per jaar open.

Als voordeel van 52 zondagen wordt volgens het college genoemd dat men niet meer met de gemeente hoeft af te stemmen. Wel wordt samenwerking met andere ondernemers in de branche gezocht om gezamenlijk open te zijn en gezamenlijk de promotie te organiseren.

Deze samenwerking wordt gezocht bij 52 maar ook bij 16 of 2 zondagen. Het college van B&W concludeert op basis van haar bevindingen dat de ondernemers over het algemeen tevreden zijn met de verordening zoals die nu geldt. Ze willen niet meer open zijn dan dat nu het geval is. Een enkeling geeft aan dat het eigenlijk voor iedereen gelijk zou moeten zijn en dat er geen uitzondering gemaakt moet worden voor bepaalde branches of de buitenring. Bij een volledige openstelling zouden ondernemers, is de verwachting, nog steeds afstemming zoeken en gezamenlijk de koopzondag communiceren en promoten. Bovenstaande in acht nemend concludeert het college dat er geen aanleiding is de bestaande verordening aan te passen. Ondernemers wensen niet vaker open te zijn dan nu het geval is en binnen de gestelde kaders wordt afstemming gezocht per centrum of branche. De consequentie van deze conclusie is – zo constateert het college van B&W verrassend genoeg - dat bij handhaving van de huidige verordening koopzondagen enkele ondernemers dit zullen blijven ervaren als oneerlijke concurrentie. De behoefte om echter 52 koopzondagen open te zijn is bij veruit de meeste ondernemers niet aanwezig.

Interchalet

In het onderzoek dat de SP eind 2010, begin 2011 uitvoerde onder de winkeliers in Horst-centrum werd vaak gewezen op de oneerlijke concurrentie van bedrijven in het buitengebied ten opzichte van de bedrijven in het centrum. Bepaalde bedrijven werden genoemd als bedrijven die winkels in het centrum indirect “kapot maakt”. “Het assortiment wordt dusdanig uitgebreid dat elk bedrijf het merkt. Binnen de ring moet huur betaald worden voor een A-locatie, terwijl je in het buitengebied op goedkope grond kunt bouwen, waarna je daar vervolgens kunt doen en laten wat je wilt”, zo stelt men. Zonder dit met zoveel woorden uit te spreken, wordt daarbij vooral gedoeld op Interchalet. En ook nogal wat ondernemers die aan het tweede onderzoek van de SP deelnamen, wezen naar de behoefte van Interchalet als de reden waarom “de politiek” voor het buitengebied een aparte – ruime – regeling heeft getroffen wat betreft de openstelling van winkels op zondagen.

In het rapport over het eerdere onderzoek van de SP onder winkeliers in Horst-centrum (januari 2011) werd uit een artikel in Dagblad de Limburger het MKB Limburg afdeling Horst geciteerd. Het MKB stelde daarin: de winkels in Horst aan de Maas zullen meer concurrentie ondervinden van grote retailcentra. Om die concurrentie te kunnen pareren, zouden de winkels in Horst meer geconcentreerd moeten worden in het centrum, zeker als straks de “krimp” haar invloed gaat krijgen op de voorzieningen in Horst. MKB wil verder dat er goed toegezien wordt op openingstijden en koopzondagen om oneerlijke concurrentie te voorkomen. *Bovendien zou er op gelet moeten worden dat zaken in het buitengebied van Horst, die in de toekomst elke zondag open mogen, geen branchevreemde producten gaan verkopen.* „Het is niet de bedoeling dat een Aldi opent in Interchalet, omdat die op zondag open mag”, aldus het MKB. Dat er bij Interchalet al lang sprake is van “branchevreemde” producten wordt daarmee over het hoofd gezien. De grenzen zijn al zo vervaagd, dat elk ander product bij Interchalet feitelijk al niet meer als “branchevreemd” gekwalificeerd kunnen worden.

Alles past inmiddels bij Interchalet.... Zo denken verschillende ondernemers in Horst-centrum en het buitengebied , die de concurrentie van Interchalet aan den lijve ondervinden.

Na al deze “commentaren” is het goed Interchalet zelf aan het woord te laten. Duidelijk moge zijn dat Interchalet op alle zondagen open is, “behalve op nieuwjaarsdag en eerste kerstdag”. Interchalet ziet de regeling, zoals die in Horst aan de Maas geldt als “absoluut noodzakelijk”. Daarbij wordt verwezen naar de omliggende steden Venlo en Roermond, die ook open zouden zijn op alle zondagen. “Als wij niet open zijn op de zondagen, lijden wij omzetverlies”, zo is de stellige overtuiging. Nu de zaak op de zondagen wel open is, is er niet meteen sprake van een forse omzetstijging. Maar dat heeft niets te maken met de openstellingsregeling, maar met de recessie waar we nu inzitten. “We hebben de eerste drie weken dertien procent meer bezoekers gehad dan in de vergelijkbare periode, toen de regeling nog niet bestond. Daarna is het iets rustiger geworden”.

So wie so - meent Interchalet – verplaatst het winkelen door consumenten naar de weekenden. Interchalet is het er overigens mee eens dat, als iedereen op zondag gesloten zou zijn, dat beter is Maar dan moet – bijvoorbeeld - Centerparcs ook sluiten. Hét probleem in deze discussie is “de concurrentie”. Dat is bepalend en daar kan niemand om heen. De consumenten zijn niet meer trouw aan “hun” winkel. Er is geen klantenbinding meer.! Ze shoppen waar ze zin hebben en/of waar de kosten lager zijn. Ze gaan gewoon naar Venlo of Roermond, afstanden tellen niet meer.

Wat betreft de positie van kleine ondernemers en het argument dat zij uiteindelijk gedwongen worden zeven dagen per week te werken, stelt Interchalet dat zulke bedrijven er toch ook voor kunnen kiezen een dag door de week te sluiten. Dan kunnen ze op die dag uitrusten. Want ook voor hen zou volgens Interchalet gelden: op zondag kun je meer verdienen.

Interchalet heeft naar eigen mening de zaken voor het personeel goed geregeld. Bij de opmerking dat door een van de door de enquêteurs geïnterviewde werknemers gesteld werd dat hij onder druk werd gezet, om een derde zondag te komen werken, stelde Interchalet dat het dan om een van de weekendkrachten zou moeten gaan. Hij merkt wel vaker, dat deze krachten in het begin vaak wel op zondag willen werken, maar later niet meer. Maar ook in die situaties probeert het bedrijf het goed te regelen voor de mensen.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Uit de antwoorden op de enquêtevragen, gegeven door de winkeliers kunnen de volgende **conclusies** getrokken worden:

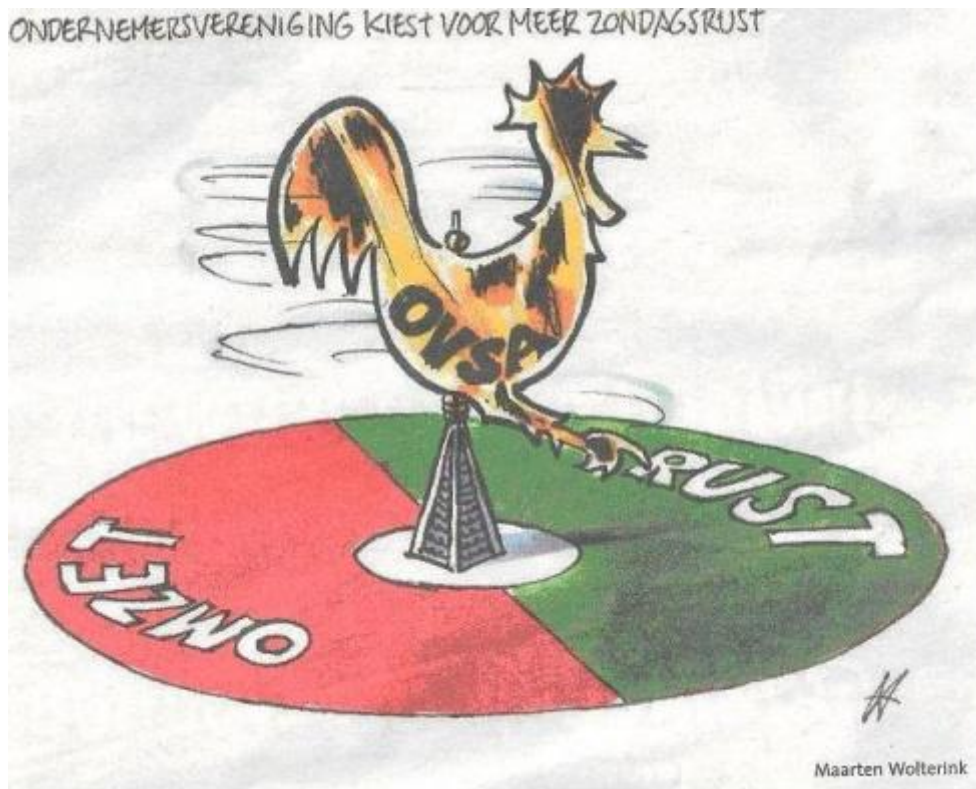
1. Een meerderheid (meer dan de helft van de winkeliers in het buitengebied) is tegen de regeling om openstelling van alle zondagen mogelijk te maken. Zelfs de voorstanders van de regeling vinden in veel gevallen 52 zondagen per jaar open te veel van het goede. De conclusie van het College van B&W dat het merendeel van de ondernemers over het algemeen tevreden zijn over de verordening komt daar niet mee overeen.
2. Een grote meerderheid van de winkels (93%) is niet alle zondagen van het jaar open, ruim een derde deel is zelfs nooit open op zondag. De voorkeur van veel ondernemers gaat uit van openstelling op de “traditionele” momenten (op en rondom de feestdagen).
3. De openstelling op zondagen leidt volgens een meerderheid van de ondernemers (79%) niet tot een stijging van de omzet. Door de openstelling op zondag vindt een verschuiving van omzet plaats en – in veel gevallen – een stijging van de kosten.

Uit de antwoorden op de enquêtevragen, gegeven door het personeel van Interchalet kunnen de volgende **conclusies** getrokken worden:

4. Een kleine meerderheid van de werknemers bij Interchalet is tevreden met de openstelling van de zaak op zondag, vooral omdat ze daardoor door de week extra vrije uren kunnen opnemen. Er zijn wel aanwijzingen dat er als gevolg van de toepassing van de regeling werknemers weg zijn gegaan bij Interchalet, omdat ze het niet zagen zitten om op zondagen te werken.
5. Een grote minderheid is tegen de openstelling op zondag. Daarbij speelt de aantasting van het sociale leven (familie-/verenigingsleven) een belangrijke rol.

Uit de opmerkingen van de deelnemers kunnen de volgende **conclusies** worden getrokken:

6. Veel vooral kleinere winkeliers achten het vaker open houden van de winkel op zondag als belastend, zowel fysiek (geen rustpunt in de week), sociaal (familie en verenigingsleven), als financieel (meer kosten bij gelijke omzet).
7. Veel winkeliers pleiten voor een landelijke regeling, waar iedereen zich aan moet houden, zodat men niet – door concurrentie verplicht – zondag open moet of dat een vicieuze cirkel ontstaat doordat consumenten zich steeds meer gaan richten op winkelen in het weekend.
8. Veel winkeliers verwachten van de gemeente weinig heil en vinden dat er nauwelijks met hun mening rekening gehouden wordt. Zij hebben de indruk dat “grote bedrijven”(waarbij vaker de namen van Poels en Interchalet genoemd worden) voor een groot deel de mening binnen de politiek bepalen.
9. Gezien het evaluatieverslag van het college van B&W is het van belang de conclusies die getrokken zijn in het rapport van de SP van januari 2011 (over de koopzondagen in Horstcentrum) bij de evaluatie in de raad te betrekken.

Uit deze conclusies kunnen de volgende **aanbevelingen** geformuleerd worden:

1. De verordening betreffende de winkelopenstelling op zondag dient aangepast te worden.
2. Voor de besluiten over de verordening dient nadrukkelijk overleg gevoerd te worden met de winkeliers van zowel de centra van de dorpen als in het buitengebied, gericht op consensus met de grote meerderheid van de winkeliers.
3. De werknemers – vertegenwoordigd door de vakbonden – zouden ook betrokken moeten worden bij de aanpassing van de verordening.
4. Bij de rijksoverheid zou – eventueel via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten – gepleit moeten worden voor een landelijke regeling die er toe leidt dat concurrentie op basis van regionaal verschillende regelingen uitgesloten wordt.

AFSLUITEND

De keuze voor de titel van dit rapport - "Winkels buitengebied: Waarom op zondag open?" – drukt de verbazing uit van de SP Horst aan de Maas over een besluit om winkels (in het buitengebied) de mogelijkheid te bieden 52 zondagen per jaar open te stellen. Die verbazing komt vooral voort uit enerzijds de constatering dat slechts 2 winkels ten volle gebruik maken van de mogelijkheid om alle zondagen open te zijn en anderzijds dat er bij de winkels nauwelijks sprake is van omzetstijging, terwijl er wel sprake is van een toename van kosten en – in het verlengde daarvan – het feit dat een meerderheid van de winkeliers tegen de huidige regeling (verordening) is.

In het eerste rapport van de SP Horst aan de Maas werd nog vastgesteld dat het moeilijk lijkt voor de gemeenteraad om alle "partijen" tevreden te stellen. Het tweede onderzoek leidt echter tot de conclusie dat de verordening toch aangepast moet worden in overleg met de winkeliers én de werknemers (vertegenwoordigd door de vakbonden). Daarbij moet niet het belang van enkelen (de grootwinkelbedrijven), maar de mening van de meerderheid van ondernemers (en werknemers) de doorslag geven.

De auteurs hopen dat dit rapport een positieve bijdrage levert aan de evaluatie van het gemeentelijk beleid met betrekking tot de koopzondagen in Horst aan de Maas. Uiteindelijk – zo is de SP van mening – betekent een regeling die in balans is en steunt op de (grote) meerderheid van de winkeliers in Horst aan de Maas, dat op de langere termijn voor de burgers, c.q. consumenten uit Horst aan de Maas een aantrekkelijk winkelbestand in stand blijft dan wel tot stand komt. Een keuze voor het grootwinkelbedrijf daarentegen betekent op termijn een vershraling van het aanbod en daar is de burger, c.q. de consument uiteindelijk de dupe van! Dat wensen wij de winkeliers en burgers in Horst aan de Maas niet toe.

Horst aan de Maas

31 januari 2012.

BIJLAGE 1: De enquêtevragen

Inleiding:

Sinds het voorjaar van 2011 mogen een aantal winkels in het buitengebied elke zondag open. Via deze enquête wil de SP Horst aan de Maas inzicht krijgen in de werking van deze regeling. Hieronder enkele vragen over de mogelijkheid tot openstelling van de winkel.

Enquêtevragen

1. In principe mogen een aantal winkels in het buitengebied van Horst aan de Maas elke zondag open. Heeft u de winkel dan ook open?

Ja
 Nee

2. Als U niet elke zondag open heeft, hoe vaak heeft U de winkel wel open op zondagen?

3. Bent u voor of tegen de regeling die door de gemeenteraad is vastgesteld om een aantal ondernemers deze mogelijkheid te bieden?

voor
 tegen

Motivatie:

4. Merkt U verandering in omzet sinds de aanpassing van het winkeltijdenbesluit?

Ja
 Nee

5. Hoe denkt u over koopzondagen: